

HOOFDSTUK 5

PRESTATIES IN BEELD

5.1 HOE PRESTEERT MIJN VEESTAPEL?

Veehouders willen goede resultaten behalen. Maar waaraan lees je die af? En hoe zijn de resultaten op een gemakkelijke manier te vergelijken met bijvoorbeeld landelijke cijfers? Het gaat niet alleen om de melkproductie, maar ook om de dier- en bedrijfsgezondheidsstatus, de vruchtbaarheid, de mineralenhouding en natuurlijk de fokkerijresultaten.

De tijd van pure productiemaximalisatie is voorbij. Veehouders willen duurzame, gezonde en gemakkelijk te managen koeien. Om dit te bereiken spelen veel factoren mee die vaak van alles met elkaar hebben te maken. Dat begint al bij de mogelijkheden, capaciteiten en motivatie van de veehouder. In de stal dragen voldoende licht, lucht, rust, ruimte en een goede vloer in belangrijke mate bij aan het dierwelzijn. Een goed samengesteld rantsoen zorgt voor gezonde koeien met een sterke natuurlijke weerstand tegen allerlei ziekten.

Gelukkig geven de koeien via de mpr zelf veel signalen af, die op hun beurt weer in diverse managementproducten zijn verwerkt. Met deze informatie kunnen de veehouders de prestaties van hun koeien of hun bedrijf beoordelen en bovendien vergelijken met andere bedrijven.

5.2 MELKPRODUCTIE

Om de productie van de veestapel in beeld te krijgen, kan de veehouder achteraf kijken naar de hoeveelheid melk die hij heeft geleverd aan de zuivelfabriek. Hij krijgt daarbij ook inzicht in gehalten en het cel- en ureumgetal. Maar omdat er onderling veel productieverschil zit tussen de koeien, is het een absolute aanrader om regelmatig de productie per dier per dag vast te leggen. Dit noemen we de melkproductieregistratie (mpr) [p. 91]. Hierbij wordt ook telkens per koe een melkmonster genomen dat onderzocht wordt op vet- en eiwitgehalte, celgetal, ureum en ketose. Deze onderzoeksresultaten leveren een schat aan gegevens op over de productiecapaciteiten en de gezondheid van het dier en van de veestapel.

Melkproductie per melkkoe

Hoe is de productiecapaciteit van een melkkoe in beeld te brengen? Op de mpr-uitslag staan de gerealiseerde mpr-cijfers van de laatste monstername, de voorspelde 305 dagenproductie, de gerealiseerde productie in de lopende lactatie en de lactatiewaarde (lw) [p. 105]. Het gemiddelde van de lactatiewaarde op het bedrijf is altijd 100. Aan de lactatiewaarde is heel goed te zien of de dieren beter of slechter presteren dan het bedrijfsgemiddelde.

De lactatiewaarde wordt veel gebruikt als selectiemiddel in de veestapel. Koeien die boven het gemiddelde produceren, mogen blijven en worden geïnsemineerd met de betere fokstieren en de daaruit geboren vaarskalveren worden aangehouden voor vervanging.

HOOFDSTUK 5 PRESTATIES IN BEELD

Koeien met een lactatiewaarde van 100, bij een bedrijfsgemiddelde van 10.000 kg melk, produceren wel meer melk dan koeien met een lactatiewaarde van 100 op een bedrijf met een gemiddelde van 7000 kg melk. De lactatiewaarde is dus niet geschikt om koeien van verschillende bedrijven te vergelijken. Dat kan wel met de bedrijfsstandaardkoe (bsk) [p. 101].

De 305 dagenproductiecijfers die worden vermeld naast de gerealiseerde productiecijfers geven ook een goede indicatie van de productiemogelijkheden. Al tijdens de lactatie wordt een inschatting gemaakt van hoe hoog de 305 dagenproductiecijfers uit gaan komen. Deze cijfers zijn dus voor een deel op de te verwachten productie gebaseerd.

Van elke koe is een Koekaart op te vragen, waarop alle productie-, exterieur-, afstammingsgegevens en informatie over de nakomelingen staan. De Koekaart wordt vaak gebruikt bij aan- of verkoop van dieren.

Melkproductie op het bedrijf

Om te weten of de koeien goed produceren, ontvangen deelnemers aan melkproductieregistratie (mpr) een bedrijfsoverzicht waarop de dieren zijn ingedeeld naar leeftijd: vaarzen, tweedekalfs en oudere dieren. Ook is er een indeling naar lactatiestadium: <60 – 120 – 200 – 305 – >305 dagen. Dankzij deze indeling wordt zichtbaar of de dieren goed opstarten en of het rantsoen voldoet aan de eisen die de koeien in verschillende lactatiestadia stellen.

Op het formulier staat ook een aantal kengetallen, zoals bedrijfsstandaardkoe, netto-opbrengst en economisch jaarresultaat [p. 100].

Jaarlijks ontvangt de veehouder een mpr-jaaroverzicht met daarop de gemiddelden van zijn bedrijf, maar ook van de plaatselijke afdeling, de provincie en van heel Nederland.

De uitvoering van de mpr kan op veel verschillende manieren [p. 111] en er zijn veel mogelijkheden voor het ontvangen van de uitslagen.

De mpr biedt veel toegevoegde waarde om een bedrijf goed te kunnen managen

De samenstelling van de mest geeft belangrijke informatie over de voeding

5.3 DIERGEZONDHEID

Gezonde dieren hebben meer natuurlijke weerstand, ze produceren meer, kosten minder geld en veroorzaken minder werkdruk. Ze geven dus meer arbeidsplezier. Maar hoe blijven de dieren zo gezond mogelijk en welke mogelijkheden zijn er?

Melkkoeien geven zelf veel signalen af over hun gezondheid door de hoeveelheid en de samenstelling van de melk. De mpr is daardoor een belangrijke informatiebron.

Celgetalbegaling is de standaard om de uiergezondheid duidelijk in beeld te krijgen en de effecten van de behandelingen te volgen [p. 114]. De celgetalpatronen op het bedrijfsoverzicht geven inzage in koegebonden en omgevingsgebonden ziekteverwekkers. Met behulp van bacteriologisch onderzoek van de melk van probleemdieren is het mogelijk om een betere diagnose te stellen en gericht te behandelen.

Afwijkingen in de melkgift en/of gehalten of een verkeerde verhouding tussen het vet- en eiwitgehalte hebben altijd een oorzaak. Als meerdere koeien hetzelfde beeld laten zien, dan wijst dat op een bedrijfsprobleem. Het onderzoek op ketose geeft de veehouder een duidelijk overzicht van de dieren die zeker (sub)klinische melkziekte hebben.

Alle signalen die de koeien afgeven, worden na elke mpr samengevat in Koe-Attenties-mpr [p. 114].

Het ureumgetal geeft een indicatie voor de benutting van het eiwit in het rantsoen. Vooral de verhouding tussen energie en eiwit is bepalend voor het ureum-

SAMEN WERKT BETER: INFORMATIE DELEN

Net na het kalven is de koe heel kwetsbaar. Problemen in het rantsoen moeten snel aangepakt worden. De belangrijkste informatie kan via Snel-Zicht [p. 116] en KoeAttenties-mpr [p. 114] via e-mail verstuurd worden aan de adviseurs van de veehouder. Dit delen van informatie kan alleen op verzoek van de veehouder. Zo kunnen specialisten en begeleiders zien hoe het loopt op een bedrijf, signaleren ze problemen in een vroeg stadium en kunnen ze zich efficiënt voorbereiden op het bedrijfsbezoek.

HOOFDSTUK 5 PRESTATIES IN BEELD

getal. Het ureumgetal wordt vaak gebruikt om te kijken of het rantsoen goed is samengesteld. Een veel te laag of te hoog ureumgetal heeft invloed op de gezondheid en de vruchtbaarheid van de dieren.

Veel veehouders maken gebruik van de ondersteuning die mogelijk is om via CRV de dierenarts (via pirDAP) en/of de voerleverancier mee te laten kijken naar de mpr-uitslagen.

Hiermee maakt de veehouder op een efficiënte manier gebruik van de externe kennis van adviseurs die ieder op hun eigen vakgebied op afstand over zijn schouder meekijken en kunnen adviseren. Indien nodig kan de adviseur het bedrijf bezoeken. De adviseur weet dan vooraf al wat de bespreekpunten zijn.

VeeManager kent de module Diergezondheid [p. 153]. Deze module is samen met dierenartsen opgezet en biedt veel ondersteuning. Via behandelplannen zit er structuur in de aanpak van voorkomende ziektegevallen. Alle behandelingen worden automatisch geregistreerd (ook van de dierenarts) en zijn later elk moment in te zien. Ook het gebruik van medicijnen en de voorraad daarvan worden automatisch bijgehouden, zodat voldaan wordt aan de eisen van de zuivel en overheid. Gebruikers van Diergezondheid hebben met hun begeleidende dierenarts een veel beter inzicht in de meest voorkomende ziekten, de behandelingen en de effectiviteit van die behandelingen. Dierenartsen kunnen aan de hand van TherapieEvaluatie het bedrijf ook vergelijken met landelijke gemiddelden en samen met de veehouder streefwaarden vaststellen.

Op het gebied van klauwgezondheid biedt DigiKlauw [p. 161] de veehouders en klauwverzorgers extra mogelijkheden om de klauwaandoeningen op koe- en bedrijfsniveau inzichtelijk te maken. Om gericht te kunnen behandelen, moet de veehouder eerst weten wat er mankeert aan de klauwen en wat de oorzaak is. Met DigiKlauw is ook het effect van behandelingen te volgen zonder dat een veehouder daar extra informatie voor hoeft aan te leveren. CRV koppelt de (klauw)informatie aan de vaders van de dieren en berekent daaruit een fokwaarde voor klauwgezondheid. Stieren met een hoge klauwgezondheidsindex dragen positief bij aan de klauwgezondheid op de bedrijven.

Duurzaamheid is een hot item, maar hoe krijgt een veehouder inzage in de

Veehouders maken steeds meer gebruik van externe kennis van adviseurs die over de schouder kunnen meekijken en kunnen adviseren indien nodig

duurzaamheid van de veestapel? Hoe langer de koeien meegaan, hoe hoger het rendement, want er is minder vee nodig voor vervanging en er kan meer worden verkocht. Om de duurzaamheid te verbeteren, moeten de afvoerredenen helder zijn. Als die duidelijk zijn, komen de zwakke en sterke punten van het bedrijf goed in beeld. De CRV DuurzaamheidsMonitor [p. 122] is een spiegel voor de bedrijfsvoering met vergelijkingsmogelijkheden met de landelijke cijfers.

5.4 VRUCHTBAARHEID

In hoofdstuk 3, 'Van tocht tot dracht' [p. 25], is al veel besproken rondom de vruchtbaarheid. Om eventuele vruchtbaarheidsknelpunten in beeld te brengen, scoren de CRV-inseminatoren standaard een aantal zaken bij elke inseminatie die direct met de vruchtbaarheid te maken hebben [p. 138]. Al deze zaken worden samengevat in VruchtbaarheidsAttentie (VBA) en dienen als handvat voor de veehouder of een eventuele begeleider. Van alle bedrijven waarvan CRV inseminatie- of dekkinggegevens ontvangt (dus ook van de dHz'ers), is via internet STO-Vruchtbaarheid te bekijken [p. 140]. Dit overzicht geeft inzage in de primaire en secundaire kengetallen over de periode van een jaar. Ook vruchtbaarheidsbegeleiders gebruiken dit overzicht veel.

Voor veehouders die problemen hebben met de vruchtbaarheid van hun veestapel, zijn er diverse mogelijkheden. Ze kunnen gebruikmaken van de CRV-vruchtbaarheidsspecialisten om samen het bedrijf door te lichten, waarna ze advies krijgen [p. 144].

Bij het verbeteren van vruchtbaarheidsresultaten is het goed om het hele traject van tocht tot dracht te beschouwen. Een dienst die daarop inspeelt, is DrachtWacht [p. 144]. Tochtcontrole, drachtcontrole, stieradvies en inseminatie, alles zit in deze dienst verwerkt. Deelnemers worden hier begeleid door een vaste inseminator bij het hele proces van tocht tot dracht en betalen hiervoor een vast bedrag per eerste inseminatie.

Automatische tochtdetectie [p. 145] is mogelijk met behulp van stappentellers. Dit systeem kent verschillende mogelijkheden van alleen detectie tot uitbreidingen met melding op de pda, aansturing separatiehek, SAP of StierWijzer en eventueel deelname aan DrachtWacht. Het systeem komt in 2011 beschikbaar voor veehouders die zelf insemineren en voor veehouders die gebruikmaken van de inseminator.

5.5 FOKKERIJ

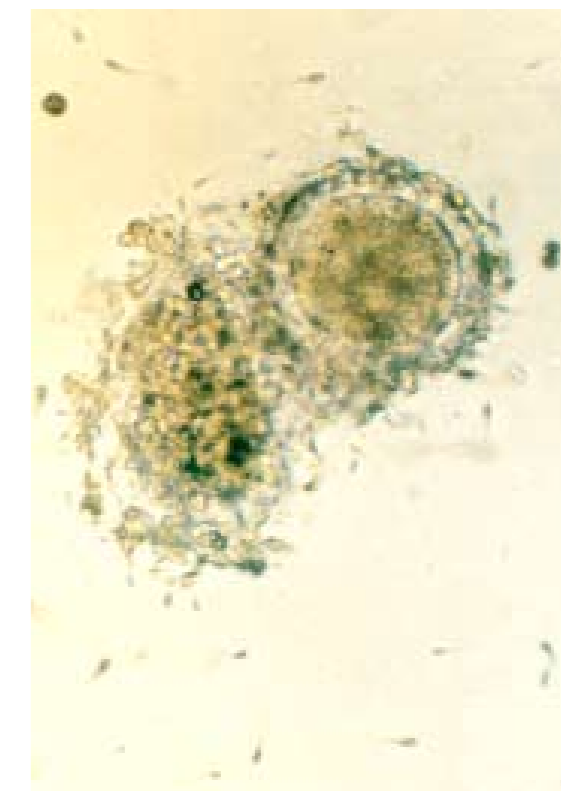
Fokken is gericht investeren in de toekomstige veestapel, zodat er een veestapel ontstaat die aan het gestelde fokdoel van de veehouder beantwoordt. Maar hoe pak je dat aan? Een aantal zaken is daarbij belangrijk: weten wat je in de stal hebt, het fokdoel en de te volgen strategie helder hebben, weten welke stierkeuzemogelijkheden er zijn en de juiste paring maken.

Weten wat je in de stal hebt heeft onder andere betrekking op: de afstamming, de genetische waarde en de sterke en zwakke punten van het dier.

CRV heeft een aantal producten om de veehouders maximaal te ondersteunen op het gebied van de fokkerij. Het FokkerijOverzicht [p. 190] geeft inzicht in de genetische waarde van elk dier.

De InSire TalentScan [p. 189] legt op een betrouwbare manier de erfelijke kwaliteiten bloot van de vrouwelijke dieren en geeft daardoor maximaal inzicht in de erfelijke kwaliteit van de veestapel.

Voor de stierkeuze zijn het StierAdviesProgramma (SAP) en StierWijzer (SW) het meest bekend met ruim 8000 deelnemers. De beide programma's [p. 180] houden volledig rekening met de wensen van de veehouders op hun zoektocht

Een cruciaal moment: de bevruchting!

WEETJE: WARM HART VOOR VEE-EVENEMENTEN

Onderlinge competitie, kennis van exterieur, fokkerijpassie, show, liefhebberij, sociale contacten, van alles komt samen tijdens de (organisatie van) fokveedagen. CRV waardeert de inspanningen die organisatoren van fokveedagen verrichten en wil als boerencoöperatie zichtbaar en actief deze activiteiten ondersteunen. Hiervoor is een vast sponsorpakket beschikbaar dat elke organisatie kan aanvragen bij de medewerker verenigingszaken. Het pakket is niet alleen een geldelijke bijdrage, maar betreft ook ondersteuning, aankondiging en na afloop het plaatsen van de uitslagen op de site.

HOOFDSTUK 5 PRESTATIES IN BEELD

naar de beste stier-koe combinatie. Op die manier wordt een gefundeerde keuze gemaakt, met uitsluiting van inteelt, erfelijke gebreken en moeilijke geboorten en gericht op de vijf meest te verbeteren kenmerken. Ook is advies achter de koe mogelijk. Dit wordt gedaan door inspecteurs op basis van het SAP.

Om met fokkerij goede resultaten te halen, is het van belang om de fokdoelen voor het bedrijf helder te krijgen en een duidelijke fokkerijstrategie te kiezen. In hoofdstuk 7, 'Strategisch fokken' [p. 69], staat hierover veel informatie, zoals over het gebruik van gesekst sperma, kruisen met andere rassen en het gebruik van embryo's.

5.6 MINERALENUISHOUDING

Nederland kent strenge overheidsseisen op het gebied van de mineralenhuishouding. Op welke manieren kunnen veehouders daaraan voldoen? CRV heeft samen met andere grote coöperaties, Dienst Regelingen, grondlaboratoria en de zuivel, CRV Mineraal [p. 195] ontwikkeld. Dit programma geldt inmiddels als

Volop genieten op de Nationale Rundvee Manifestatie

standaard in de sector. Veel veehouders vullen de gegevens zelf in, terwijl anderen gebruikmaken van hun meststoffen- of veevoederleverancier of boekhouder. Met CRV Mineraal kunnen veehouders op een eenvoudige manier gebruikmaken van een hoogwaardig en goed onderbouwd bemestingsplan. Tegelijkertijd is inzichtelijk of bedrijven de normen overschrijden of dat ze nog gebruikruimte onbenut laten. Ook voor de derogatiedeelnemers biedt CRV Mineraal alle mogelijkheden die nodig zijn om aan de overheidsseisen te voldoen.

Management

Elke veehouder moet dagelijks heel veel beslissingen nemen, gegevens vastleggen of informatie opvragen. Dit kan met een managementsysteem, zoals het online managementprogramma VeeManager met als verlengstuk VeeManager Assistent [p. 214].

VeeManager (Assistent) staat rechtstreeks in contact met de centrale database. Hierdoor kunnen deelnemers direct gegevens invoeren en geactualiseerde informatie raadplegen. Digitale uitwisseling van bedrijfs- en diergegevens met de dierenarts, de veevoederadviseur, de zuivel en Dienst Regelingen is alleen mogelijk na toestemming van de veehouder.

5.7 KIJKEN NAAR KOEIEN

Bij een goede koe heeft iedereen zijn eigen ideeën. De een gaat voor de rozet op de keuring en de ander voor koeien die probleemloos en goed produceren of koeien die de productiegrens van 100.000 kg melk kunnen behalen. Hoe verschillend veehouders hier ook in kunnen zijn, samenbindende factoren zijn liefde en passie voor het vee en het veehoudersvak. Echter, om de gewenste koe te kunnen fokken, is kennis nodig om het vee te kunnen beoordelen. Om veehouders die kennis eigen te laten maken, worden er veebeoordelingslessen en wedstrijden georganiseerd door jongerenorganisaties en veeteeltstudieclubs. Tijdens de provinciale en nationale Champions League strijden beoordelaars in teamverband om de hoogste eer op het gebied van veebeoordelen. Als basis voor het beoordelen en keuren van de koeien wordt het internationaal afgestemde CRV-keuringsrapport [p. 172] gebruikt. Hierop staan alle van belang zijnde exterieurkenmerken.

Keuringen

Om de liefde voor de fokkerij al vroeg te stimuleren, organiseren veel kalveropfokclubs (koc's) wedstrijden met kalveren voor de jeugd. Daar worden de deelnemers de beginselen van het omgaan met dieren en het toiletteren bijgebracht. In Nederland zijn veel plaatselijke, regionale en provinciale keuringen, soms in combinatie met een koc-keuring. Het zijn niet alleen keuringen voor rood- en zwartbonte koeien, maar ook voor vleesvee. CRV organiseert ook regelmatig een CRV Koe-Expo waarvan ook een grote regionale keuring onderdeel uitmaakt. De gezamenlijke vleesveestamboeken organiseren een Nationale Vleesveemanifestatie. Dé klapper, met ook veel internationale belangstelling, is natuurlijk de tweejaarlijkse Nationale Rundvee Manifestatie (NRM).

Onderscheidingen voor koeien

Boeren zijn met recht trots als één of meerdere koeien op hun bedrijf meer dan 100.000 kilogram melk of 10.000 kilogram vet en eiwit heeft geproduceerd. Het is ook een uitdaging om met vakmanschap en goed management de specifieke kwaliteiten van de dieren tot hun recht te laten komen. Soms komt er ook een dosis geluk om de hoek kijken.

Alle honderd- en tientonnars komen direct na het behalen van de mijlpaal op de CRV-site te staan (zie Exterieurtoppers op de homepage).

WEETJE: PREDECAAT STERKOE

Koeien die naast productie ook goed scoren op exterieur, komen in aanmerking voor het predicaat sterkoe 1, 2 of 3 als ze 9, 12 of 15 jaar oud zijn. Daarvoor moeten ze gemiddeld 105 lactatiewaarde halen en minimaal 85 punten voor algemeen voorkomen én uier laten noteren.

Een deel van de veehouders heeft levensduur en een hoge productie als prioriteit...

...anderen gaan voor de rozet

HOOFDSTUK 5 PRESTATIES IN BEELD

Daar is te zien van welke stier er honderdtonners zijn en hoeveel er het laatste jaar zijn bijgekomen. Alle veehouders die de mpr uit laten voeren door CRV en in het bezit zijn van zo'n topproducente, ontvangen na het behalen een certificaat en een wandschildje.

Ook alle hoogst ingeschreven vaarzen en excellente koeien worden, nadat ze door de inspecteurs zijn gekeurd, gepubliceerd op de CRV-site onder 'Exterieurtoppers'.

CRV-Duurzaamheidstrofee

Al enkele jaren reikt CRV de CRV-Duurzaamheidstrofee uit aan het meest duurzame melkveebedrijf van Nederland en Vlaanderen. De gedachte achter de trofee is dat CRV op inspirerende wijze duurzaamheid op de agenda van CRV én op de agenda van de rundveesector wil zetten.

De CRV-Duurzaamheidstrofee is een middel om op een open manier van gedachten te wisselen over het 'containerbegrip' duurzaamheid.

Per editie van de CRV-Duurzaamheidstrofee wordt gekozen voor een nieuw thema. Dit thema wordt vooraf duidelijk gecommuniceerd naar de rundveehouders in Nederland en Vlaanderen, zodat telkens nieuwe groepen geprikkeld worden om mee te doen. Iedere genomineerde ontvangt een geldprijs en de winnaar van de CRV-Duurzaamheidstrofee ontvangt natuurlijk ook de eeuwige roem.

Schildje en certificaat voor topproducentes

De familie Cuvelier uit het Vlaamse Poperinge won in 2010 de CRV-Duurzaamheidstrofee

VRAGEN EN OPDRACHTEN VOOR STUDENTEN

In elk hoofdstuk van deel 1 van Beslissen van kalf tot koe staat op de laatste pagina een aantal oefeningen/opdrachten. Deze opdrachten zijn bestemd voor studenten uit het groene onderwijs, maar ook melkveehouders of mensen die werkzaam zijn in de sector,

kunnen de vragen beantwoorden of de opdrachten uitvoeren. Door actief bezig te zijn met de informatie wordt uw kennis over de sector én het inzicht in de mogelijkheden met producten en diensten alleen maar groter.

VRAGEN

vraag 1

Klauwverzorgers kunnen tien verschillende aandoeningen vastleggen in DigiKlauw. Van welke vijf aandoeningen kunnen ze ook de ernst daarvan vastleggen?

vraag 2

Met welk kengetal zijn koeien op het bedrijf onderling te vergelijken en met welk kengetal zijn koeien tussen de verschillende bedrijven te vergelijken?

vraag 3

Op welke zaken wordt het melkmonster standaard onderzocht bij de mpr-deelnemers?

vraag 4

Op welke manier kun je aan de mpr-cijfers zien of het voerrantsoen goed is samengesteld?

vraag 5

Wat zijn de afwegingen die veehouders maken bij het kiezen tussen drie-, vier-, vijf- of zesweekse mpr?

vraag 6

Met welke producten zijn de vruchtbaarheidsknelpunten in beeld te brengen?

vraag 7

Wat is het voordeel van de InSire TalentScan?

vraag 8

Waarom kun je met CRV Mineraal op een eenvoudige manier voldoen?

vraag 9

Noem een aantal keuringsevenementen.

INTERNETOPDRACHTEN

opdracht 1

Surf naar www.CRV4all.nl. Zoek de mpr-uitslagen van een demobedrijf en rangschik de koeien op percentage eiwit. Kijk ook naar de bijbehorende vetgehalten. Op welke andere kenmerken zijn de koeien te rangschikken? Kijk ook op KoeAttenties-mpr of dezelfde koeien met sterk afwijkende verhoudingen in de gehalten in het overzicht staan.

BEKIJK DE ANTWOORDEN OP:
WWW.CRV4ALL.NL